

Incun.

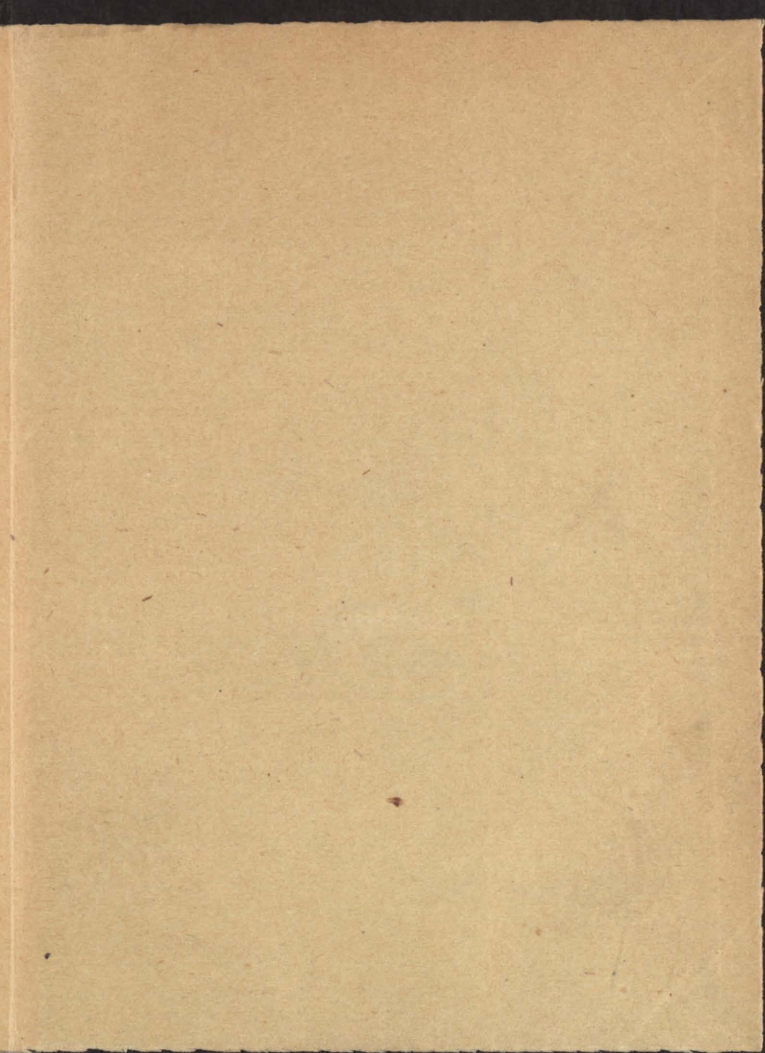
48

Incun. 48.

Mirabilia.

~~Text ähnl. Lain^{*} m 80~~ 2
= H

Jg 6480

emillez 20. 197

1

¶ Mirabilia Romane urbis.

Urus urbis habet trecētas sexaginta et
vnaꝝ turres. Propugnacula sex milia ⁊
nonaginta. ⁊. xcii. miliaria porricularia. In cir-
cuitu vero sunt. xcii. exceptis transiberim ⁊ ci-
uitate leonina: ⁊ porticu sancti Petri: vbi sunt
xx. miliaria.

¶ De portis infra urbem.

Oste inclite sunt hee. Porta capena que
dicitur sancti Pauli. Porta apia que ducit
ad domine quo vadis. Porta latina vbi san-
ctus Johannes fuit missus in oleo. Porta me-
tioni vbi riuulus influit urbem. Porta asina-
ria in laterano. Porta lausicana que maior est q̃
est iuxta sanctam crucem in hierusalem. Porta
taurina vel tyburtina que dicit̃ sancti Laurē-
tij. Porta numētana que vadit ad sanctā agne-
tem virginem. Porta salaria: que vadit versus
sabinā. Porta pincina que est circa ecclesiā san-
cti felicitis. Porta flaminia que est circa ecclesiā
sancte Marie de populo. Porta colina que ē cō-
tra templū Adriani supra pontem.

De portis transiberim.

Porte transiberim sunt tres. s. Porta septimana: vbi. v. laudes facte fuerunt Octauiano imperatori. Porta aurea. s. sancti Păcracij. Porta portuēsis. **I**n porticu scī Petri sunt due porte. s. Porta castelli scī angeli. 7 Porta viridaria.

De montibus infra urbem.

Mons Janiculus vbi ē scūs Petrus. Mons Laurinus qui dicit̃ ianitarius. Mons aduētīnus: vbi ē ecclesia sancte Sabine. Mons quirinalis: qz ibi stabāt quirites vbi ē ecclesia sancti Stephani que dicit̃ in celiomonte. Mons torpeia vel capitolium: vbi est palaciū senatorum. Mons palatinus vbi est palaciū maius. Mons inquilinus super alios montes dicit̃: vbi est basilica sancte Marie maioris. Mons vinalis vbi est ecclesia sancte Agathe: vbi Virgilius captus fuit a Romanis: qui visibiliter exiens a carcere perrexit Neapolim.

De pontibus vrbis.

Pōtes sunt isti. Pons adriāi vel iudeoz. Pons fabiani iuxta p̃fatū pontem. Pons gratiani. Pons senator. Pons theodosij. 7 Pōs valēti

Palacia imperatorum sunt hec.

Palaciū magnū in monte palatino. Palaciū senatuū ppe sanctū Sixtū. Palaciū Claudi: inter coliseū et sanctū Petrū ad vincula. Palaciū Constantini in laterano. Palaciū Romuli inter sanctā Mariā nouā et Cosmā: vbi sunt sex edes pietatis et cōcordie: vbi posuit Romulus suam statuā dicens. hec statua nō cadet donec virgo pariet. Et statim cū beata virgo peperit statua corruit. Palaciū Traiani: vbi est colūna. xx. passuū. Palaciū Siluestri. Palaciū Antoni: vbi est alia colūna. xxxiiij. passuū. Palaciū Herōis: vbi est angulea sancti Petri. Palacium Octauiani ad sanctū Laurentiū in lucina.

De arcubus triumphalibus.

Arcus triūphales sunt hi qui fiebant alicui impatori redeunti: sub quibus cū honore ducebant a senatoribus et eius victoria ad memoriaz eorū in arcu sculpebat. Arcus Theodosij Valēntini et Gratiani imperatorū ad sanctum Vitiū. Arcus Constantini imperatoris iuxta coliseū. Arcus septē lucernarū Viti et Vespasiani: vbi est candelabrū Moysi cū archa habens septem

brachia in pede turris calculatorie. Arcus Julij et senatoris ad sanctā Mariā nouam. Arcus Octauiani imperatoris ad sanctū Laurentium in lucina. Arcus Antonij ad colūnam.

¶ De arcubus nō triūphalibus.

¶ Alij sunt arcus nō triumphales sed memoriales: ut est Arcus pietatis ante sanctā Mariā rotundā: ubi accidit quedā historia de paupe muliere: cuius filius occisus erat a vicine sue filio: que petijt ius sibi fieri ab imperatore Traiano parato ire ad exercitū: qui se ius dixit facturū in reditu. Que respondit: forsan domine nō redibis. Qui statim fecit ibi cōsistoriū: et fecit ei fm qd petierat. Iudicauitq; iuuenē homicidā moriturū: quē mulier petijt sibi reddi pro recōpensatione filij sui mortui. Quod ei factū est. et mulier fatebat se plenum ius recepisse: et mulier ditata ab imperatore recessit.

¶ De termis.

¶ Terme dicunt palacia magna hñtia maris criptas subterraneas: in quibus tēpore hiemali fiebat ignis maximus. Estiuo aut tēpore replebantur aquis: ut curia in superioribus pmoians

magis delectaret: qđ in termis Diocletiani et
 Maximiani adhuc videri pōt. Terme lipiedia
 apud sanctuz Laurentiū in palisperna. Terme
 Domiciani tiberine sunt retro Mariā rotūdā
 Terme Alexandrine vbi ē hospitale de termis.

¶ De theatris.

¶ Theatra sunt ista. Theatrū Titī et Vespasia
 ni ad cathecubā. Theatrū Tarquini impatore
 ad septisoliū. Theatrū Pōpei ad sc̃m Lauren-
 tiū in damaso: et est ibi theatrū flamineū.

¶ De angulea sancti Petri.

¶ Ibi est memoria cesaris: vbi splēdidus cinis
 in suo sarcofagio idem malo ereo requiescit: vt
 sicut eo viuente totus mūdus ei subiectus erat
 sic ipso mortuo oīa corpa mortuoz sibi subiace-
 rent: vbi in giro mali scriptū est. Cesar tantus
 erat quo null⁹ maior in orbe. Sz in modico nūc
 tā magnus claudit̃ antro. Intra scriptura stat
 cesaris alta colūna. Regia structura quāta non
 errat in aula. Si lapis est vnus qua fuit arte le-
 uatus. Et si sunt plures dic vbi cōgeries.

¶ De cimiterijs.

¶ Cimiteriū Calepodij ad sc̃m p̃acraciū. Cimi-

teriū scē Agathe. Cimiteriū Viti ad portā colo-
niā scī Felicis Calixti ad cathecumbas. Cimi-
teriū Concordiani foris portā latinā scē Agne-
tis: et alia q̄plura cimiteria que in multis locis
descendebant per tria miliaria: vbi sancti ab-
scondebantur.

Loca vbi sancti passi sunt.

Foris portā apiā fuit decollatus bt̄s Sirt?
ppe dñe quo vadis: vbi fuit tēplū martis: ante
f. nereiū intus cauari ad sc̄m Gregoriū domus
Lucine: et ē ibi velū aureū aqua salua. Ad san-
ctū Anastasiū vbi decollatus fuit sc̄s Paulus
ortus Lucine: vbi ē ecclesia scī Pauli. et est ibi p-
pe amphibiātū: vbi est corda ī qua iactatū erat
corp⁹ scī Sebastiani: q̄ revelauit corp⁹ suū luci-
ne dicēs: Inuenies corp⁹ meū pendēs in vico p-
pedes iuxta stratā que dicit̄ via Cornelij iuxta
Girolū arcus Romanorū: vbi bt̄s Siluester et
Cōstantin⁹ obligauerūt se ab inde: vbi fuit do-
mus tellur⁹ ante martē. Terme lapidis vbi fu-
it assar⁹ sc̄s Laurē. in palispna palaciū tibur-
tinū vbi deci⁹ et valerian⁹ recesserūt a b. Laurē-
tio mortuo. Arc⁹ flāme⁹ ad pontē iudeorū trans-

tiberiz infra palaciū Aeronis ⁊ tēplū apollinis
 qđ dī scē petronelle añ ecclīaz scī Petri fuit vati
 canū: vbi vates. i. sacerdotes canebāt sua offi
 cia. Añ tēplū apollinis fuit castrū Aeronis vbi
 nūc est ecclīa scī Andree. In fastigio pātheōis
 Idest Marie rotūde fuit pinea erea deaurata: q̄
 nūc ē ante tēplū scī Petri: q̄ coopra erat tabulis
 ereis deauratis: ita qđ a lōge videbāt q̄si mons
 aureus: cuius pulchritudo ad huc partiz apparet.

¶ De templis.

¶ Ante palaciū Alerādrī fuit tēplū Enee ⁊ pō
 pei mire pulchritudinis. Monumētū dō Pom
 pei qđ dicit marmoreū decenter ornatū. Fuit
 oraculū apollinis: ⁊ ecclesia scī Ciri fuit secreta
 riū Aeronis. In palacio Antonij est tēplū diui
 Adriani. In campo martis fuit tēplū Martis.
 in quo eligebant consules. iij. kal. Julij. ⁊ mor
 rabant vīq; ad kal. Januarij. In hoc tēplo po
 nebant Romani rostra nauij vt essent specula
 oīm gentiū. Iuxta pantheon erat templū Mi
 nerue. Apud Ciriacum erat templum veste. In
 calcari est tēplū Veneris. Monasteriū Rose
 fuit castellū Junonis.

De capitolio.
Capitolium dicitur quod erat caput totius mundi
in quo consules et senatores morabantur ad con-
sulendum urbes: cuius facies cooperta erat muris
altis et aureis vitro et auro undique coopertus.
Infra capitolium fuit palacium pro magna par-
te aureum: lapidibus preciosis ornatum: quod dice-
batur valere tertiam partem mundi: in quo tot
statue erant imaginum quot sunt mundi provin-
cie. Et habebat quelibet imago tintinabulum in
collo per artem mathematicam dispositum: ut quan-
do aliqua regio populi Romani rebellis efficeretur: sta-
tim huius provincie imago vertebat dorsum ima-
gini urbis Romae: que maior erat super alias tanquam
domina: et tintinabulum quod habebat in collo sona-
bat. Tunc custodes capitolii dicebant id sena-
tui. Statimque mittebant legiones militum ad ex-
pugnandum provinciam. Erant in capitolio plura tem-
pla. Super arcum erat templum cesaris et vestis: ubi se-
natores ponebant Iulium cesarem in cathedra vi-
marcii. Et ex parte capitolii erat templum Junonis.
Juxta forum publicum erat templum Herculis in
trapeio et Achillis: ubi interfectus est Iulius cesar.

far a senatu in loco vbi est ecclesia Ara celi. Et
fuerunt templa simul iuncta. Palaciū pbebi et
Carmetis: vbi Octavianus vidit visionē suam
in celo. Juxta caneparium est templū Jani: qui
erat custos capitolij.

¶ De equis marmoreis.

¶ Equi et boīes nudi signant q tpe impatoris
Liberij fuerūt duo philosophi iuuenes. s. Pra-
riteles et Phitias: q dixerūt se esse tāte sapiētie
vt qd impator illis absentib⁹ in camera sua di-
ceret: ipsi referret de vbo ad verbū. qd fecerunt
vt dixerūt: et nō inde pecuniā petierūt sꝫ memo-
riā sempiternā: ita q phi haberēt duos equos
marmoreos calcātes terrā: qui signāt pncipes
huius seculi: qz nudi sunt circa equos: signat q
altis et tertēsis brachijs et replicatis digitis: nar-
rabāt q futura erāt: vt sicut nudi sunt: ita scia
hui⁹ mundi in mētib⁹ eorū nuda et apta erat.

¶ De rustico sedēte super equū.

¶ Ad lateranum est equus ereus et deauratus:
qui dicitur caballus Constantini: sed non est sic
Nā qui volūt scire verū hoc plegāt. Tpe vsulū
et Senatorū quidā rex potētissimus ex orientis

partibus Romā venit: multa strage Ro. pplum
affligens: tunc quidā rusticus armiger magne
fortitudinis: virtutis: et prudētie: dicit cōsulis
et senatoribus: Nūquid si esset aliquis liberans
vos de tribulatiōe ista: qd a senatorecipe mere
ret. Rñderūt quicquid peteret obtineret. Quī
ait illis: date mihi. xxx. talenta auri: et insuper
memoriā fieri sempiternā: et qd equū creū sta
turam meam desuper facietis: et ab illis vos in
breui liberabo. Quī dixerunt se omīa facturos
Ille vero ait: Media nocte surgetis: et omnes
estote armati bene: et stetis infra muros in spe
lunca: et quicquid vobis dixerō facietis. Et re
sponderūt faciem. Rusticus vero ascendit equū
suū maximū sine sella: tollensq; falceꝝ exiit fo
ras tanq̃ vellet colligere herbas. viditq; regē
venientē ad arboꝝ pro necessarijs suis: super
quā arboꝝ quedam cucumagia sedebat: dulci
terq; canebat. Rustic⁹ hoc audiēs accessit ppi
us: et socij regis putātes rusticū de suis esse cla
mare sic ceperūt: rustice nō tāges regē: q; si teti
geris suspenderis. Rusticus vero spretis eorū
minis: per fortitudinē regem parue stature ci

to arripuit: et eum subleuans posuit coram se super
 equum: et fugit ad urbem velociter: clamans voce
 magna ad homines urbis in cauernis latitantes:
 Exite foras interficite exercitum regis: quoniam
 ipsum coram me nunc teneo captum. Qui exeun-
 tes ad vocem eius multos occiderunt: et alij in fu-
 gam versi sunt. Romani habito triumpho solue-
 runt ei aurum quod petierat: et fecerunt memo-
 riam eius et in presentatione stature sue: quam po-
 suerunt coram palacio Lateranensi unum equum
 ereum et deauratum: et staturam ipsius desus-
 per sedentem deauratam: extensa manu dexte-
 ra: cum qua regem ceperat. et super caput equi
 quandam cucumagiam posuerunt: ad cuius can-
 tum victoriam habuerunt. ipsam staturam regis quam
 parua erat retro ligata: manibus sub equo me-
 morato collocauerunt.

¶ De Coliseo.

¶ Coliseum fuit templum solis mirae magnitudinis et
 pulchritudinis: diuersis cauernis adaptatum:
 et coopertum erat celo ereo et deaurato: ubi toni-
 trua: fulgura: et choruscationes fiebant: et plu-
 uie mittebantur per fistulas plumbeas: et erat ibi

signa supercelestia: et planete cum sole et luna: quod
drigis vbi videbantur. In medio sedebat dominus
propheta deus solis: qui pedes ad terram vertebat
et caput eius celum tangebat: qui palmas in manu
sua tenebat: designans quod Roma totum mundum
regebat. Post hoc multum tempore spaciū brūus Silue-
ster iussit templum destrui: et etiam alia quod plurima
ne peregrini veniret Romam propter edificia an-
tiqua et deorum famam: et non propter ecclesias san-
ctorum transiret multimoda deuotione. Caput hoc
et manus predicti idoli cum pomo ad palatium in
laterano fecit poni in memoria: id est quod palma et ca-
put Samsonis falso vocantur a vulgo. Palatium
prefatum erat templum Iurbi per quod intrabant
et prefata simulatio in querimonia fundebatur tem-
pore consultum et senatorum orationes.

¶ De sancta Maria rotunda.

¶ Agrippa prefatus subiugauit Romanos et scythas
et Saronos occidere fecit et iussit. iiii. legiones:
in eius reuocatione tintinabulum statue phidias:
que erat in templo Iouis et Minerue sonabat
quod vniuscuiusque regni totius orbis statua erat in
templo illo posita: cum tintinabulo ad collum:

qñ sonabat regnum id cognoscebant rebelles.
 Dui? aut statue pñdis tincinabulū audiens sa-
 cerdos qui erat in spelunca in ebdomada illa:
 nūciabat sacerdotibus. Senatores aut legionē
 hanc prefato Agrippa iniunxerunt: vt iret ad
 Persas subiugando: qui oīno rennuēs ⁊ dicēs
 se nō posse pati tātū laborē. tandē victus petiit
 consilium trium dierū: infra quos quadam no-
 cte ex nimio cogitatu fatigatus obdormiuit: et
 apparuit ei quedā femina q̄ ait. Agrippa quid
 cogitas: in magno es cogitatu: consolare ⁊ pro-
 mitte mihi templū quale ostendā tibi: ⁊ dicam
 tibi quō eris victurus. Qui dixit: faciā dñā. Il-
 la ostendit ei in visione templū rotundum ad
 modū pantheon. Ille vero dixit: dñā que es tu
 Que respondit. Ego sum Cibelles mater deorū
 fac mihi libamina ⁊ Neptuno qui est de⁹ maris
 ad honorē meū: qz tecū erimus: ⁊ vinctes oēs re-
 belles. Agrippa vero surgēs hec recitauit sena-
 tui: ⁊ ciuitates acquieuerūt verbis suis: igit̃ cū
 magno apparatu nauū et .v. legiones militum
 venit ad Persas ⁊ eos debellauit: et posuit sub
 tributo senatui Ro. annuatim. ⁊ rediēs Romaz

fecit templū fieri qđ promiserat ⁊ dedicauit ad
honorē Cibellis mris deoz: ⁊ imposuit huic no
men pantheon ⁊ fecit flaturā Cibellis deaura
tā: quā posuit in fastigio pantheon sup foramē
⁊ cooperuit eā mirifico tegumento creo ⁊ deau
rato. Postea xō multū tps btūs Bonifaci⁹ pa
pa videns id templū tam terribiliter dedicatū
ad honorē Cibellis anteq̃ xpiani perturbarēt
aliquotiēs a demonibus: accessit ad impatores
xpianū rogans eū hoc templū sibi tradi: qđ im
perator eidē libēter cōcessit. papa xō cū Ro. po.
j. kal. Nouēbris dedicauit idē ⁊ statuit: vt ex il
lo die Ro. po. cū Ro. pōti. ibi cōuenirēt et papa
missam celebraret: ⁊ pplus cōicaret sicut in die
natalis dñi: ⁊ eodē die per vniuersū orbē festū
btē virginis Marie ⁊ oīm scōz celebraret.

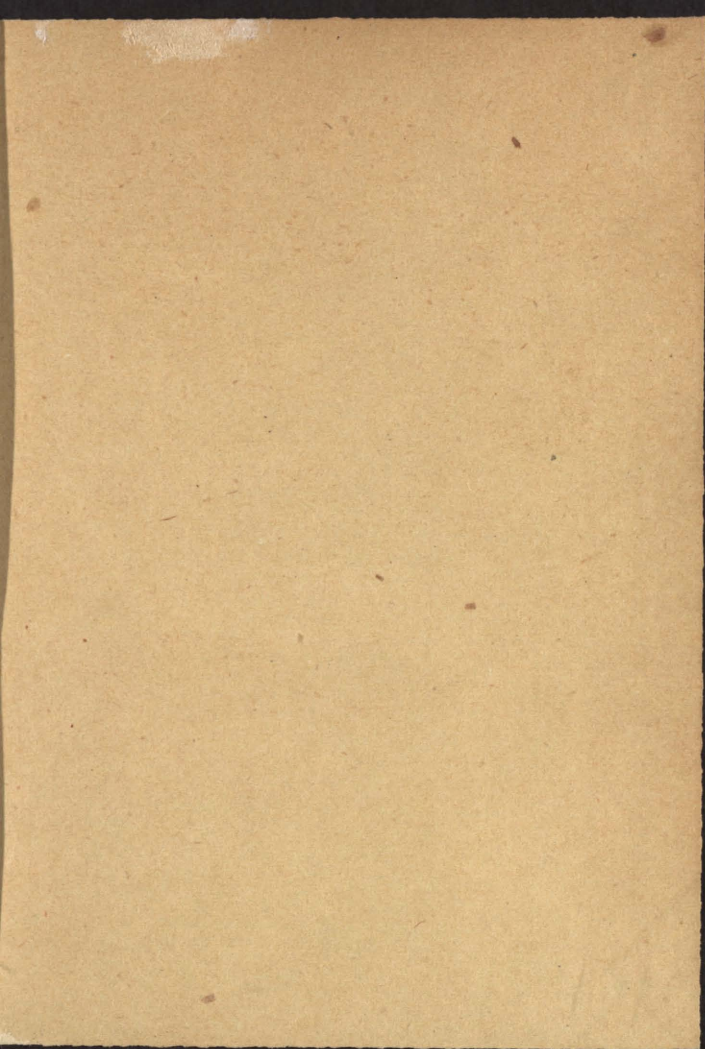
¶ De Octauiano imperatore.

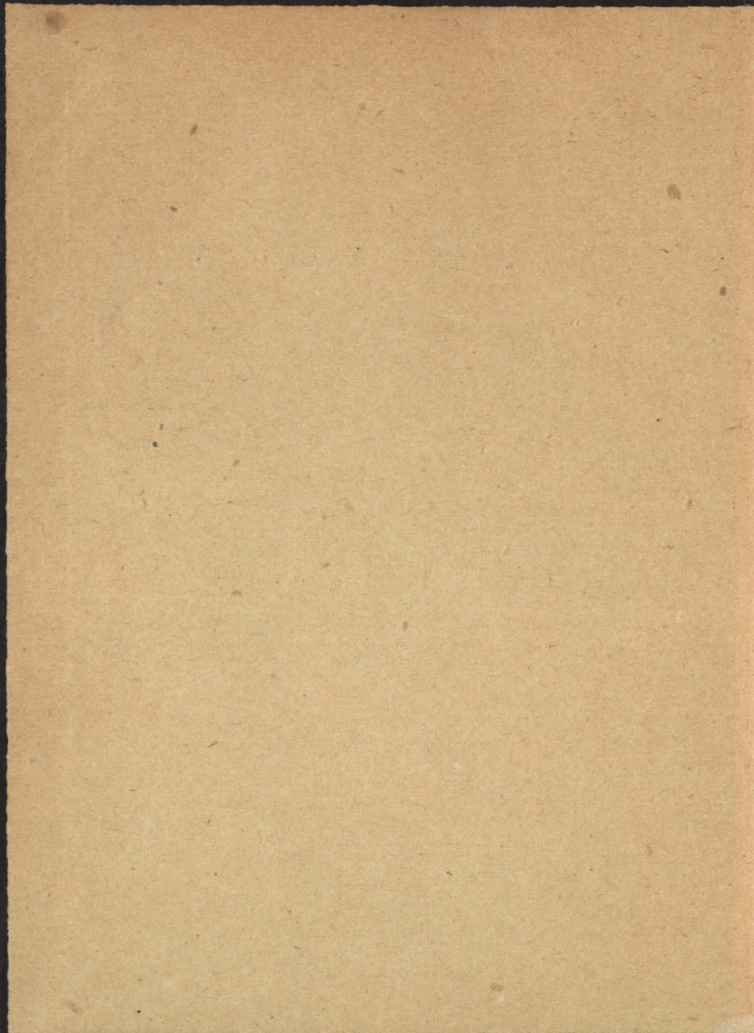
¶ Post xō multū tps senatores vidētes Octa
uianū tante pulchritudinis ⁊ prosperitatis ⁊ qđ
totū tributariū fecerat dixerūt: volum⁹ te ador
rare: quia diuinitas in te est. si hoc nō esset nō
emergerentur tibi prospera. Qui rennuens in
ducias postulauit: ⁊ ad se Sibillam tiburtināz

vocari fecit. Cui qđ senatores dixerūt recitauit
 ⁊ qđ spaciū triū dieꝝ petijt vt sibi consulerets in
 quibus artū ieiuniū operata est. Post tres di-
 es respondit impatori: sit iudiciij signū tell⁹ su-
 dore madescit: e celo rex venit per secula futur⁹
 illico. Postqđ dixisset hoc: celū apertū est: ⁊ splē-
 dor maximus irruit sup eū. viditqđ in celo vir-
 ginē pulcherrimā ⁊ puerū in brachijs tenentes
 super altare dei: qđ miraret⁹ valde. Audiuit vo-
 cem dicentē. Hec ara est filij dei. Qui statim p-
 cidit in terrā ⁊ adorauit xpm ventur⁹: qđ recita-
 uit senatorib⁹: de quo mirati sunt valde. Et fu-
 it hec vīsiō in camera imperatoris: vbi nunc est
 ecclesia sancte Marie in capitolio. Et ideo vo-
 catur sancta Maria ara celi. ⁊ est ecclesia fratrum
 minorum.

¶ Finis.

642.16

